

FAKULTA FILOSOFICKÁ
Podáno 16. X. 1924
čís. 127 příl. ~

Navrhuje se, aby zvolena byla komise, která by
soudila, má-li docent dr. Forster být navržen za
mimořádného profesora psychologie a filozofie.

František
Forster

Dr. Forster
Psychologie a filozofie
Komise
Dr. Forster

*Upráva komise zvolen' v zá'leží tosti
jmenování občana Dra Forstera, minor. pro profesuru*

Dr Forster habilitoval se spisem: Energetické vlastnosti nervového dění a dynamika reflexů hybných a logických z psychotechniky, schváleno vynesemím ze dne 10.VIII.21 a na základě práce, O vnímání prostoru byla mu venia legendi rozšířena na celý obor psychologie / schváleno ministerským výnosem z 18.III.1922/.

Vůči poznámce ve schvalovacím vynesení: že ministerstvo beře zcela výjimečně na vědomí, že profesorský sbor upustil v tomto případě od požadavku předchozího uveřejnění habilitační práce tiskem, dovoluje si komise uvéstí fakt, že habilitační práce vyšla tiskem s podporou č. akademie a monografie O vnímání prostoru že vyšla v České Mysli.

Celá doba od rozšíření veniae legendi až po dnešní den znamená u Dr Forstera vytrvalou a vydatnou práci v oboru psychologie jak užité tak teoretické, jak na katedře tak v laboratoři a v literatuře. Co se prvního týče, psychologie užité čili psychotechniky, stal se Dr Forster ředitelem psychotechnického ústavu při M.A.P., kde vyvinul činnost pozoruhodnou a velmi rozsáhlou. Zreorganisoval ústav, který byl veden od nepsychologů s velkými nároky ale s malým výsledkem a při tom se zbytečně velkým nákladem a hleděl mu dáti v dobrém pochopení stavu věci základ vědecký. Zřetelný úspěch v tomto směru lze spatřovati v tom, že zase vrátila se k ústavu důvěra zklamaná dřívější činností, takže ministerstvo obrany prostřednictvím generala Dr Fišera neváhalo při ústavě založiti, a podržujíc ji ovšem ve své kompetenci, zkušebnu pro letecký sbor a Dr Forstera pověřiti jak jeho zařízením tak jeho vedením. V zájmu tohoto podniku Dr Forster podniknul opětovně studijní ce sty do ciziny,

zejména Francie a Anglie, obdržev také podporu od ministerstva školství. To mu dalo příležitost nejen rozhojnití svoje vědomosti, ale i navázati styky s významnými pracovníky v tomto oboru a využití jich pro zdar psychotechnických a psychologických snah domácích. Důkazem toho a zároveň jaksi vyvrcholením úspěchu Forstrova v tomto směru jest, že jeho přičiněním usneseno bylo v belgickém mezinárodním komitě, aby jeden z příštích mezinárodních kongresů psychotechnických odbyván byl v Praze. Závisí to jenom na přízni vlády, aby sjezd ten byl uskutečněn u nás již r.1925. F

Přirozeně projevují se snahy Forstrový také v literárně vědecké činnosti jeho. Mimo příležitostné články a referáty napsal Dr Forster tři větší pojednání z oboru psychotechniky, jež dlužno s pochvalou vyzvednouti.

Jedno je: Psychotechnika, volba povolání vytištěné ve Sborníku sjezdu mezinárodního pro zvědečtení práce, jehož se sám čině súčastnil jako člen pořádacího výboru a přednášeč na str.150-175 /50 sloupců s četnými obrazy a diagramy vesměs původními dle pokusů v psychotechnickém ústavě vykonaných/.

Řeší v něm otázku, kterou si klade sám: Je možno ryze řemeslné schopnosti člověka zjišťovati v psychologické laboratoři předem a umělým způsobem? Odpověď jeho, kriticky vyvozená a laboratorními velmi přesnými a zajímavými pokusy opřená a všemožnými modalitami práce vyzkoušená, zní: Úkolem dnešní psychotechniky jest určování pracovních typů, ne specialisovaných řemeslných upůsobilostí. Můžeme říci, že je to odpověď opravdu, smím-li toho názvu užití, rozšafná a prozrazující člověka opravdu vědecky myslícího. V psychotechnice je tolik humbugu, zvláště od té doby, co amerikánské wunderdoktorství v tomto oboru našlo vděčný obor působnosti, bohužel na úkor solidní práce, že musíme jen vítati, když strážlivý vědecký pracovník má odvahu a pevnou vůli zvědavé a sensace chtivé veřejnosti prů-

F Další de kazu Forstrov azd tak jakl odborníci to renomi jest, že by jmenován jedním z příštích mezinárodních komitů pro vědecké řízení práce v Praze

myslové říci, že musí se vzdáti nadějí, které v ní vzbuzeny byly spekulujícími podnikavými psychotechniky, a spokojiti se jen s tím málem, co věda zaručiti může. Stanovisko, s něhož auktor pohlížeti chce na práci psychotechnickou při volbě řemesla lze takto ilustrovati. Neporadí: "jděte k zámečnickovi"; nýbrž řekne: má ty a ty schopnosti, zámečníci nechť řeknou, hodí-li se k jejich řemeslu.

Druhá práce týče se téhož předmětu; je uveřejněna v Cyklu přednášek a statí o zhospodárnění výroby a vyloučení ztrát, vydávaného od Ústavu pro technické hospodářství průmyslové a má název: Rychlost a přesnost práce v tovární výrobě. Na podkladě experimentálního šetření nabyté závěry o vztahu mezi těmito v tovární výrobě požadovanými vlastnostmi práce, Dr Forster ověřuje ^{je} souhlasnými závěry z tovární praxe. Jádro výsledků jest v tom, že poměr rychlosti a přesnosti uvádí ve vztah s inteligencí, z čehož plynou závěry velmi cené pro sociální a hospodářskou ekonomiku a vyrovnávající jakož i vysvětlující spory mezi šetřeními Wippleovými a Bourdonovými.

Třetí pojednání: La théorie dynamique de la vision des couleurs, uveřejnění v renomovaném časopise francouzském L'année psychologique XXIV není z psychotechnického oboru. Je to obsáhlá studie k psychologii teoretické psaná z téhož stanoviska, jak je naznačeno ve spise habilitačním, zabírající strany 26-70. Již v dřívějších pracích Forster vyslovil větu: Totéž smyslové podráždění může vzbuditi nejrozmanitější vněmy podle toho, jaké rozdílné reakce se k němu připojují /Č. Mysl XVIII 85/. Z toho soudí, že vněm není pevnou funkcí sítnicové imprese, a z toho zase: že sítnicově dané a objektivně známé vztahy prostorové se mění za výminečných podmínek vnímání vlivem centrálních reakcí. Na tomto principu je založena jeho teorie dynamická o vidění barev, jež je předmětem uvedeného pojednání.

Jádro její je patrně nejlépe z výkladu simultanního kontrastu, jež Hering vykládá irradiací ze sousedního podrážděného pole, tedy přidáním barvy kontrastní. Forster naproti tomu ukazuje, že kontrastní barva na šedivém poli vzniká převedením jedné složky bílého světla do sousedního pole barevného, tedy odečtením světla indikujícího. Tato suposice je již známa v teorii Edge-Greenově, avšak Forster došel k tomuto poznání neodvisle, ježto je již tlumočil ve své habilitační přednášce v r. 1921, kdežto kniha Edge-Greenova vyšla mnohem později. Skutečný a zcela původní význam Forsterovy koncepce spočívá však v tom, že vyložil příčiny tohoto "ubírání" impulsů pomocí principů dynamických, které vypracoval ve své knize "Energetické vlastnosti", a na nichž dnes v Americe je zbudována nová "Dynamická psychologie" /Warren, Woodworth/. Upotřebitelnost Forsterovy koncepce osvědčila se dobře při výkladu chromogenních úkazů na Fechner-Benhamových prstencích, jichž mechanismus odvodil auctor podrobně pomocí rozličné doby latence barev. Forster popsal dále zcela nový obor fenomenů, tak zvanou fysiologickou dissociaci bílého světla v základní barvy, úkazy, které dosud byly uváděny neodvisle jako zjevy neuropatické a které teprve v jeho koncepci stávají se srozumitelnými. Přímo praktické ověření jeho teorie třeba hledati v jeho předpovědi, že simultanní kontrast nemůže vzniknouti bez působení bílého /komplexního/ světla, ježto indukovanou barvou vidíme skutečně bílé světlo, zbavené indukující složky. Tento předpoklad se pokusem úplně potvrdil /Pieron/. Jediná nesnáze jeho koncepce spočívá v předpokladu, že jediná barevná substance je spojena vodivě se všemi citlivými centry, z čehož nezbytně plyne, že barva vzbuzená na rozličných místech sítnice měla by býti viděna na každém místě zorného pole. Forster udává příčiny, proč tento úkaz za normálních podmínek nenastává, ale ukazuje svým "Rhonským fenomenem",

že barevné podráždění omezeného pole sítnice rozšiřuje se po širších oblastech rovního pole, nejsou-li tyto oblasti zabrány jinými barevnými impulsy.

Pokud se týče docentské činnosti Dr. Forstera na universitě, dlužno vytknouti, že svědomitě konal programově určené přednášky o psychotechnice a psychologii abstraktní a že byl mu dán učebný příkaz, aby ve studijním roce 1923/24 přednášel o dějinách psychologie rozsahem 3. hodin týdně; v listopadovém sedění sbor profesorský navrhnul prodloužení tohoto příkazu na další školní rok. Vedle toho koná Dr. Forster příležitostně přednášky z oboru filosofie a psychologie v lidovýchovných ústavech jako jsou Svaz Osvětový, Univerzitní ekstense, Jednota filosofická, Jednota pedagogická, Jednota přátel Masarykovy akademické práce a j.

Literární činnost jeho neobmezuje se na obor psychologie, nýbrž zasahuje i jiné disciplíny filosofické a dotýká se i problémů noetických, což lze zvláště vítat, neboť tím se dokumentuje, že všechna práce jeho vědecká a literární vyrůstá z jednoho základu, takže projevuje jednotnost a hotovost stanoviska, která propůjčuje jeho vystupování zásadovost a vyrovnanost, která jest pro akademického učitele zajisté dobrým doporučením. Takového filosofického významu jest jeho spis: Okultní úkazy a jich psychologický výklad, který vzbudil v literárních kruzích značnou pozornost. Zde podnikl pokus vysvětliti některé úkazy, které okultisty vedou k domněnkám nevědeckým o nějakých nadpřirozených silách, neuropsychickým funkcionalismem. Tím se míní, že každému stavu vědomí odpovídá určitý proces nervový a že každý nervový proces má tendenci uvést do pohybu svaly a žlázy, což je v souhlase s principiální větou vědecké psychologie, kterou nazýváme *trojstranná křivost* jevů duševních. Zabíhá tu sice

poněkud za hranicí vytýčenou empirické psychologii psychofysickým paralelismem, avšak dovede se vyhnouti úskalí materialismu. Výklady jednotlivých pokusů jsou drženy na úrovni vědecké a jsou velmi zajímavé. Forsterovi prospívá v té příčině velice jeho znalost fyziologie /ačkoli z jedné strany byla mu upírána/ a vyškolenost matematická.

Z toho viděti, že Dr Forster věnoval se vědecké psychologii cele a že všechna činnost jeho, která je velmi rozsáhlá, je soustředěna k tomu, co na universitě vyžaduje celého člověka. Dr Forster projevil tolik upřímné snahy a činnost jeho může vykázáti, jak jsem v referátě hleděl ukázati, tolik pozitivních úspěchů, že komise jednomyslně navrhuje, aby Dr Forster jako osvědčený a povolany odborník byl jmenován mimořádným profesorem psychologie a filosofie.

Dr. Krant. Kuzel r. r.
 Dr. Chlup. Kácher r. r.
 B. Foustka r. r.

Dr Vilém F o r s t e r uveřejnil před posledním

návrhem na jeho jmenování:

- 1.) ENERGETICKÉ VLASTNOSTI DUŠEVNÍHO DĚNÍ A DYNAMIKA REFLEXŮ HYBOVÝCH A LOGICKÝCH. (Nákladem vlastním.)
- 2.) MECHANIKA DUŠEVNÍHO DĚNÍ. (U Kočího.)
- 3.) OKULTNÍ ÚKAZY A JICH PSYCHOLOGICKÝ VÝKLAD. (Otto.)
- 4.) TEORIE DE LA VISION DE COULEURS. (L'année psychologique 1925.)

Od roku 1925, kdy byl návrh učiněn, vydal pak tyto

nové samostatné publikace:

- 5.) DUŠEVNÍ PORUCHY A JEJICH LÉČENÍ. 1926. Voleský.
- 6.) MĚŘENÍ INTELIGENCE ZAMĚSTNANCŮ STÁTNÍHO ÚŘADU STATISTICKÉHO. (Zvláštní otisk z Československého Statistického Věstníku. Leden 1928.)
- 7.) HOSPODAŘENÍ LIDSKOU PRACÍ. (Ve sbírce přednášek České národohospodářské Společnosti. IV. 1927-1928.)

Menší práce z oboru racionalisace vycházely zejména v Průmyslovém věstníku. Přiloženo je pojednání

- 8.) EMOCE STRACHU A HNEVU JICH FYSIOLOGIE A VOJENSKÝ VÝZNAM.

O p i s .

Ministerstvu školství a národní osvěty je k rozhodnutí předložen návrh sboru, aby soukr. docent Dr Forster byl jmenován mimořádným profesorem filosofických disciplin s povinností přednášet o psychotechnice. Očekávající s důvěrou konečné rozhodnutí a nechtějící v průběh řízení nějak zasahati, dovolujeme si upozorniti na některé okolnosti a dáti je ministerstvu na důkladnou uváženu, které činí velice žádoucím, aby rozhodnutí bylo co nejvíce uspišeno. Pokud se týče osobnosti navrženého kandidáta, jeho kvalifikace vědecké a jeho činnosti odborné a veřejné všec, jakož i jeho poměrů soukromých, zůstává v platnosti vše, co ^{pochvalného} bylo pověděno v odůvodnění původního návrhu sboru. Příložený seznam publikací Dra Forstera, vydaných od doby navržení jeho až dodnes a přijetí, jehož se jim kritikou domácí i zahraniční dostalo, dále výkaz jeho činnosti v oboru psychotechniky v praxi jako ředitele psychotechnické laboratoře u ministerstva zemské obrany a účastníka mezinárodní komise pro vědecké řízení práce, jsou důkazem vědeckého růstu a odborného zdokonalování, které nemohou než s potěšením býti konstatovány a nesporně zasluhují uznání od činitelů, jimž náleží péče o rozkvět a zdatnost studia universitního a vědecké práce. U Dra Forstera jsou v této příčině všechny podmínky v míře náležité a pokud se týče odborné zdatnosti v oboru psychotechniky v míře vynikající a nic nelze uvést, co by bylo na překážku příznivého vyřízení návrhu.

Avšak nalehavě nutným ukazuje toto vyřízení starost o náležité pěstování studia filosofických nauk na naší fakultě. Je třeba zvýšení, rozšíření a zintensivnění tohoto studia již z ohledu na celkovou úroveň vzdělání kandidátů středoškolského učitelství, jichž počet stále se množí a je toho třeba z ohledu na vědu jakožto podstatnou součást národní kultury. Jest zajisté v zájmu národního celku, aby byla dána možnost v našich poměrech pěstovati všechny speciální vědy a aby byly zastoupeny v celém rozsahu na vysokých školách naší republiky. Nechci rozhodovati, zdali systemisované stolice filosofických disciplin, nepočítáme-li

k nim pedagogiku, postačí k tomuto účelu, ale přirovnávám skutečný stav nynější se stavem, který nastane v nejbližší příštím období. Dnes jsou pro filosofii na naší univerzitě 2 řádní, 2 mimořádní a 1 docent (chceme-li dva docenti). Tento stav změní se odchodem referenta na odpočinek a povoláním Dra Hoppe do Brna na 1 řádného, 2 mimořádné, 1 docenta, celkem 4 síly. Zabere-li sociologie a experimentální psychologie činnost dvou sil, zbude na ostatní nezbytné disciplíny, jichž pěstování bylo, abych tak řekl, vynucováno udělováním příkazu docentům, 1 profesor a 1 docent, s nímž nemožno disponovati dle vůle. To naprosto nedostačí a musí nevyhnutelně býti přibrána aspoň jedna nová, definitivní síla. Když nestačili dříve 4, nestačí v budoucnosti 2.

A nyní je druhá okolnost neméně kategoricky vyžadující respektování. Vzrůstem aplikované psychologie, neočekávaným rozmachem psychotechniky, který je podmíněn vývojem a zdokonalováním průmyslové, obchodní a hospodářské práce, a který na nás naléhá se všech stran otázkou nebo problémem zvědečtění řízení práce (sociotechnika), objevuje se potřeba zastoupení tohoto odboru na vysokých školách v sousedství a organické souvislosti s psychologíí. Má-li ten vzruch vésti k zamýšlenému cíli a skutečně prospěti praktickému životu, je nezbytno jej zvládnouti, zregulovati, zorganizovati, aby nebyl zavlečen na neprávny cesty a tak dobré úmysly nezklamal. A to se nemůže státi jinak než když prakse bude podložena vědeckou teorií, když lidé, kteří chtějí zkoumati a řídit duševní stránky člověka, budou také tuto stránku znáti čili když praktičtí technické-psychotechnické-budou psychologicky vyškoleni, což se může státi jen tam, kde se psychologie vědecky pěstuje - na universitách a jejich ústavech. Toto poznání proniklo nyní, a sčkoliv se tomu povolání činitelové dosti houževnatě vzpírali, obecně ve státech s vyvínutým průmyslem a hospodářstvím a nejlepším důkazem toho jest, že při mezinárodním komitétu pro duševní spolupráci, v němž jest také zvláštní obor pro vědecké řízení práce, byla ustanovena také za spoluúčasti českého vyslaneckého ataché komise pro výměnu profesorů psychotechniky a vzájemnou podporu snah v tomto oboru (oficiální

titul v příslušném přípise), kterážto komise se obrátila na vl. států sdružených ve Společnosti Národů se žádostí o vyjádření v této věci. Toto podání došlo také zahraničního ministerstva naší republiky, odkudž bylo dirigováno ministerstvu veřejných prací a ministerstvu školství a odtud na university a vůbec na instituce, které u nás v tomto oboru vyvíjejí nějakou činnost, anebo se vůbec o věc prakticky či teoreticky zajímají. Nebudu dále o věci se šířiti aniž vyličovati, jak velice se u nás v tomto oboru pracuje. Uvádím jen, že máme už při psychotechnické ústavy, řadu laboratoří a jednotlivých podniků, máme ústřední svaz pro volbu povolání, spoustu poraden a nejnověji min.zástupce v parlamentě sdělil, že bude zřízeno nových 60 poraden hlavně na Slovensku. Tedy potřeba zvládnutí ruchu psychotechnického a postavení na bezpečný resp.spolehlivý základ vědecký je nesporná a z toho kategorický požadavek zřídit stolice psychotechnické na vysokých školách. Proto by se u tohoto stanoviska mohlo pokládat za šťastnou náhodu, že máme síly náležitě kvalifikované pro tento obor a již renomované, doma i v cizině osvědčené, z nichž je na předním místě Dr Forster.

Když se tedy jedná o jmenování jeho mimořádným profesorem, je možno při tom vyhověti vedle potřeby universitní také potřebě praktické a veřejnosti.

Zřetelem k tomu všemu navrhuje, aby ministerstvo školství návrh, jehož uskutečnění v době co nejkratší snažili jsme se ukázati nutným v zájmu studia universitního a vědeckého řízení práce, schválilo s částečnou změnou v tomto znění:

Soukromý docent Dr Forster Vilém budiž jmenován mimořádným profesorem filosofie se zvláštním zřetelem k psychotechnice (s příkazem přednášet i o psychotechnice a řídití kurs^{pro} vzdělání praktických psychotechniků).

Krejčí, v.r.

kteřá se z filosofie vyčlenila a kteřá od dob Johna Stuarta Milla je v obecně přijaté stupnici vědní zařazena jako samostatná, empirická, po případě i experimentální věda na místě mezi všeobecnou biologii a sociologií. Je to dnes tak obsáhlá nauka, že nutně zaujímá celou životní práci jednotlivcovu. Vázati ji s filosofií v tom smyslu, že by se některému profesoru ukládala venia legendi pro psychologii a filosofií, není za nynějšího stavu dobře možno, protože by se tomuto profesorovi ukládal úkol dnes neobsáhnutelný. A na druhé straně omezovat obor tento při udílení veniae legendi psychotechnikou, je také nemožno, poněvadž psychotechnika je jenom jeden praktický dílčí obor psychologický a k tomu obor poměrně velmi úzký.

Naproti tomu psychologie je vyhraněný obor, jenž poskytuje značně široké a při tom přece přesně vymezené pole vědecké činnosti. A je tento obor právě způsobilý soustředit práci Forsterovu a poskytnout mu radostné podněty k tvůrčí práci a působit tak příznivě na jeho vědecký a učitelský rozvoj.

Podepsaná komise tudíž se jednomyslně usnesla na návrhu, aby profesorský sbor požádal ministerstvo školství a národní osvěty, aby docenta dra Viléma Forstera jmenovalo mimořádným profesorem psychologie.

V Praze dne března 1929.

Čís. 834.
F. F. 1928/29.

V Praze dne 21. března 1929.

Věc: Soukromý docent Dr Vilém
Forster-jmenování mimořádným
profesorem psychologie.

K č. j. 25.948/28-IV ze dne 31. X. 1928.

Příl.

Ministerstvu školství a národní osvěty

v P r a z e .

Děkanství filosofické fakulty předložilo vyzvá-
ní ministerstva školství a národní osvěty ze dne 31. října
1928, č. j. 25.948/28-IV odborné komisi (proff. Foustka,
Kádner, Zich) k nové úvaze; řečená komise podrobila pak
pečlivým úvahám původní formulaci návrhu na jmenování
doc. Dra Viléma Forstera mimořádným profesorem a přihledla
i k pozdějšímu návrhu jmenovacímu a uváživši všechny okol-
nosti a celý vědecký vývoj jmenovaného docenta, zejména
pak jeho vývoj v období od prvního a druhého návrhu, uči-
nila v zasedání sboru dne 14. března 1929 nový přesný
návrh, aby docent Dr Forster byl jmenován mimořádným
profesorem p s y c h o l o g i e .

Profesorský sbor vyslechnuv zprávu odborné komi-
se schválil jí jednomyslně, jak dosvědčuje přiložený výpis
prptokolu, a rovněž s jednomyslným souhlasem všech přítom-
ných členů přijal za svůj návrh komise v této formulaci.

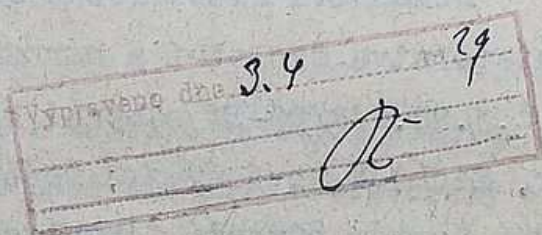
Podepsaný děkan vykonáváje usnesení profesorského
sboru předkládá k dalšímu řízení opis zmíněné zprávy s vý-
pisem příslušného protokolu a sděluje, že z členů sboru,
přítomných na schůzi, v níž došlo k hlasování, byli k hla-
sování oprávněni všichni kromě soukromých docentů Drů
Trnky a Tauera.

Mimo to připojuje podepsaný děkan svoje doporučení, aby ministerstvo školství zasadilo se za provedení návrhu na jmenování docenta Forstera mimořádným profesorem p s y c h o - l o g i e , jsa přesvědčen, že tento obor poskytne jmenovanému radostné podněty k tvůrčí práci a působit bude příznivě na jeho vědecký a učitelský rozvoj.

Děkanství filosofické fakulty university

K a r l o v y .

faem
d ě k a n .

Čís. 3 8 8 0.
F. F. 1928/29.

V Praze dne 17. července 1929.

Věc: Jmenovací dekret.

Příl. 2.

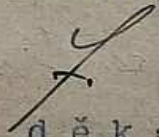
Panu PhDr. Vilému FORSTEROVÍ,
mimořádnému profesoru Karlovy uni-
versity,

v Praze.

Děkanství filosofické fakulty vyslovuje vřelé
blahopřání k Vašemu jmenování mimořádným profesorem psy-
chologie na filosofické fakultě Karlovy university v Praze.

Současně žádá Vás, abyste dvojmo vyplnil přílo-
žený blanket osobního výkazu a pak zaslal děkanství.

Děkanství filosofické fakulty university
K a r l o v y.

d ě k a n.

vypraveno dne	19.....
18. ČRVCE 1929	

